

Orpon-Purran hallituksen leikkauslista

Punaisella ne työntekijään kohdistuvat heikkennykset, jotka ovat tällä hetkellä valmistelussa tai kirjattu hallitusohjelmaan. Jo päätetyissä heikkennyksissä näkyy voimaantulopäivä. Osasta ei ole vielä eduskunnan vahvistusta, mutta niille on jo annettu voimaantulopäivä.

Työehtojen heikkennykset

- **Ensimmäiseltä sairauspoissaolopäivältä ei saa palkkaa**
- **Työntekijän irtisanomiseen riittää "asiallinen syy"**
- **Vuoden määräaikainen työsopimus ei vaadi erityistä perustetta**
- **Lomautuksen varoaikaa lyhennetään**
- **Takaisinottovelvoite ei enää koske alle 50 henkilön yrityksiä**
- **Työlainsäädännöstä halutaan poiketa sopimalla työpaikoilla heikommin ilman luottamusmiestä**
- **Työriitojen ratkomista hankaloitetaan rajoittamalla valtakunnansovittelijan mahdollisuuksia**

Lakko-oikeuden rajoitukset

- **Oikeutta tukilakkoihin ja poliittisiin lakkoihin rajoitetaan**
- **Lakkoon osallistuneelle työntekijälle 200 €:n sakko, jos lakko todetaan laittomaksi**
- **Lakkosakkoja korotetaan roimasti**

Sosiaaliturvan leikkaukset

- ✘ **Työttömyysturvan lapsikorotukset poistetaan** (tulee voimaan 1.4.2024)
- ✘ **Sovittelun työttömyysturvan suojaosa poistetaan** (tulee voimaan 1.4.2024)
- ✘ **Ansiopäivärahaa leikataan jo kahden kuukauden jälkeen** (mennyt eduskunnan käsittelyyn 29.2., tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ **Työttömyysturvan omavastuu-aikaa pidennetään** (tullut voimaan 1.1.2024)
- ✘ **Ansiopäivärahan saamiseen tarvittavaa työssäoloaikaa pidennetään** (tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ **Työttömyyspäivärahan työssäoloehto euroistetaan** (tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ **Palkkatuettu työ ei kerrytä työttömyyspäivärahan työssäoloehto** (mennyt eduskunnan käsittelyyn 29.2., tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ **Työsuhteen päättyessä maksettava lomakorvaus estää työttömyysetuuden saamisen jaksotusajalta** (tullut voimaan 1.1.2024)
- ✘ **Vuorotteluvapaa lakkautetaan** (mennyt eduskunnan käsittelyyn 15.2., tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ **Aikuiskoulutustuki lakkautetaan** (mennyt eduskunnan käsittelyyn 15.2., tulee voimaan 1.8.2024)
- ✘ **Ikääntyvien työttömien turvaa heikennetään** (mennyt eduskunnan käsittelyyn 29.2., tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ **Asumistuen työssäkäyntiin liittyvä suojaosa poistetaan ja tukea leikataan** (tulee voimaan 1.4.2024)
- ✘ **Toimeentulotukea leikataan ja sen saamista vaikeutetaan** (tulee voimaan 1.4.2024)
- **Korotettuna maksettava vanhempainraha poistetaan ensimmäisen 16 arkipäivän ajalta** (hallitus ilmoitti 19.9.2023 budjettiriihen yhteydessä etsivänsä tilalle korvaavia toimia)

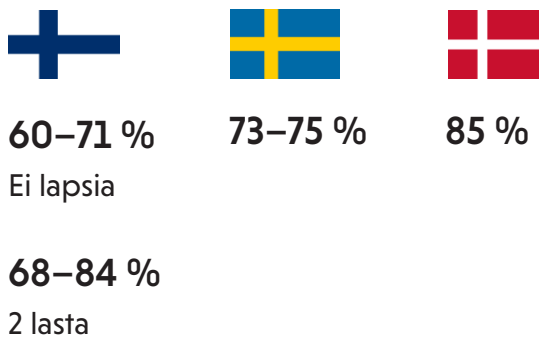
Mikä on #PainavaSyy?

#PainavaSyy kokoaa yhteen kaikki SAK:laiset ammattiliitot ja niiden jäsenet. Se paljastaa ja nostaa keskusteluun, miten huonosti maamme hallitus kohtelee työntekijöitä, työttömiä ja heikoimmassa asemassa olevia. Jos seuraavat neljä vuotta menevät kuten hallitus haluaa, meillä työntekijöillä on todellakin painava syy olla huolissamme. Meitä uhkaavat useat heikennykset. Niiden takana ei ole taloudellinen tarve, vaan työnantajan vallan lisääminen. Sosiaaliturva laitetaan leikkuriin. Huonosti suunnitellun ja kiireessä toteutetun paketin tulos ei ole joukko uusia työntekijöitä vaan köyhiä.

- ✘ Työntekijä on kutsuttu mukaan talouskasvua tekemään lähinnä leikkausten kohteena. Tavoitteena on työntekijä, josta pääsee eroon helposti työnantajan niin halutessa.
- ✘ Taloustilanteen käyttäminen perusteena leikkauksille ei kestä lähempää tarkastelua. Suurin osa työntekijään osuvista toimista ei vaikuta valtion talouteen merkittävästi, joten taloudellisista syistä niitä ei olisi pakko tehdä. Kyse ei ole rahasta, vaan ideologiasta, jossa työnantajan aseman pitää olla vahva ja työntekijän heikko.
- ✘ Yleensä lakeja muutetaan vastinpareittain eli jos jostain päästä työsuhdeturvaa leikataan, sitä lisätään johonkin toiseen kohtaan. Näin ei ole nyt: yrittäjille ei ole kirjattu mitään merkittäviä lisävastuita.
- ✘ Vertailu eri maiden malleihin on yksipuolista. Väite "näin on jo muualla tehty" on rusinat pullasta -taktiikkaa. Työmarkkinamalli on kokonaisuus, johon ei voi poimia yksittäisiä osia muista Pohjoismaista.
- ✘ Työttömiin ja sosiaaliturvaan liittyvät leikkaukset leikkaavat samoilta ihmisiltä monesta suunnasta. Laskelmia kerrannaisvaikutuksista ei ole tehty tai yhden ihmisen kohdalta saatava säästö on laskettu moneen kertaan.
- ✘ Hallitus osoittaa myös suoranaista julmuutta ottamalla niiltä, joilla on jo muutenkin vähän. SAK:n selvityksen mukaan tärkeimmät syyt sille, etteivät ihmiset työllisty, liittyvät ikään tai terveydentilaan. Niistä kumpikaan ei parane viemällä työttömältä ja hänen perheeltään vähäisenkin toimeentulo.
- ✘ Vallankäyttäjien on kestettävä arvostelua. Nykyinen hallitus puuttuu ensimmäisenä työntekijöiden oikeuteen osoittaa mieltään ja sen jälkeen heti perässä tulevat isot leikkaukset ja heikennykset.

Orpon-Purran hallitus vie Suomea kauemmaksi pohjoismaisesta mallista

Työttömyysturvan korvausaste*

Orpon-Purran hallitus:

- porrastus
- lisää omavastuupäiviä
- lapsikorotuksen poisto
- lomakorvausten jaksotus

46–55 %

* Työttömyysturvan korvausaste on laskettu palkkatasoille 1 500 €/kk ja 2 500 €/kk. Laskelmassa on huomioitu työttömyysturvan omavastuupäivät, työttömyysturvan porrastus ja lomakorvauksen jaksotus.

Työttömyysturvan omavastuupäivät työttömyyden alussa

Orpon-Purran hallitus lisää omavastuupäiviä

7 pv

Työttömien palveluiden resurssit

Prosenttia bruttokansantuotteesta

Orpon-Purran hallitus leikkaa työttömien palveluista 41 miljoonaa euroa

Tukilakot

Sallittu, jos tuettava työtaistelu on laillinen

Orpon-Purran hallitus rajoittaa tukilakkoja asettamalla ne suhteellisuusarvioinnin kohteeksi

Poliittiset lakot

Lainsäädännössä ei rajoituksia

Ei käytännössä sanktioita

Lainsäädännössä ei rajoituksia

Sallittu yksityisellä sektorilla

Orpon-Purran hallitus rajaa lainsäädännöllä poliittisten lakkojen kestoja

Työriitojen sovittelu

Lainsäädäntö ei rajaa sovittelun lopputulosta

Orpon-Purran hallitus kieltää yleisen linjan ylittämisen sovittelussa

Tulkintaoikeus

Työnantajalla

Työnantajalla, mutta neuvoteltava

Työntekijöillä

Hallintoedustus*

150+ hlö

35+ hlö

25+ hlö

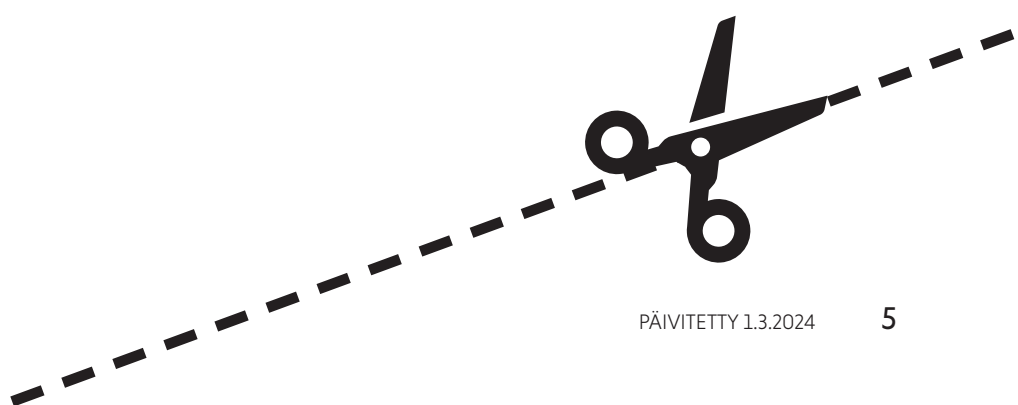
* Raja, jota suuremmissa yrityksissä henkilöstöllä on lakisääteinen edustus yrityksen hallinnossa

Työehtojen heikennykset

Työehtoja tullaan muuttamaan radikaalisti. Ensimmäisenä toimenä hallitus lähtee murtamaan luottamusmiehen asemaa.

Työehtojen heikennykset

- Ensimmäiseltä sairauspoissaolopäivältä ei saa palkkaa
- Työntekijän irtisanomiseen riittää "asiallinen syy"
- Työlainsäädännöstä halutaan poiketa sopimalla työpaikoilla heikommin ilman luottamusmiestä
- Vuoden määräaikainen työsopimus ei vaadi erityistä perustetta
- Työriitojen ratkomista hankaloitetaan rajoittamalla valtakunnansovittelijan mahdollisuuksia
- Lomautuksen varoaikaa lyhennetään
- Takaisinottovelvoite ei enää koske alle 50 henkilön yrityksiä

Ensimmäiseltä sairauspoissaolopäivältä ei saa palkkaa

Hallitusohjelmakirjaus

Sairausajan palkkaa muutetaan siten, että ensimmäinen sairauspoissaolopäivä on omavastuupäivä, jolta työnantajalla ei ole velvollisuutta maksaa palkkaa, ellei työehto- tai työsopimuksessa ole toisin sovittu. Omavastuupäivää ei sovellettaisi viiden vuorokauden tai sitä pidempiin sairauslomiin, eikä silloin, kun työkyvyttömyys johtuu työtapaturmasta tai ammattitaudista.

Nykytila

Sairauspoissaolon omavastuupäivästä ei ole säädetty lainsäädännössä. Useissa työehtosopimuksissa on sovittu, että palkkaa maksetaan ensimmäisestä sairauspäivästä lähtien. Kun työehtosopimuksista neuvotellaan, kaikki edut ovat neuvottelupöydällä, joten myös tämä voi kadota sopimuksesta. Jos asiasta ei ole sovittu työehtosopimuksessa, silloin toimitaan, kuten laiksi on kirjattu.

Vaikutukset

- ✘ Jollei työehtosopimuksessa tai työsopimuksessa ole toisin sovittu, sairauspoissaolon ensimmäinen päivä on jatkossa palkaton. Tämä voi johtaa siihen, että työntekijät tulevat jatkossa herkemmin sairaana töihin ja tartuttavat muita työntekijöitä. Tämä on riski varsinkin niillä aloilla, joissa työskennellään sairaiden tai ikääntyneiden kanssa. Monet ihmiset kärsivät myös lyhytaikaisista ja toistuvista sairauksista, kuten migreenistä. Migreenin aikana työskentely voi olla jopa työturvallisuusriski.
- ✘ Laki asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan. Varsinkin SAK:laisilla aloilla on vähemmän mahdollisuuksia tehdä töitä etänä. Ihminen ei voi jäädä kotiin tekemään töitä esimerkiksi helposti tarttuvan sairauden, kuten flunssan aikana.

Työntekijän henkilöön liittyvään irtisanomiseen riittää "asiallinen syy"

Hallitusohjelmakirjaus

Henkilöön liittyvän irtisanomisperusteen sääntelyä muutetaan niin, että työntekijästä johtuvasta syystä työsopimuksen päättämiseen riittäisi jatkossa asiallinen syy.

Nykytila

Työnantaja saa irtisanoa työsopimuksen vain työntekijästä johtuvasta tai hänen henkilöönsä liittyvästä asiallisesta ja painavasta syystä. Pienten yritysten irtisanomisvaikeuksia koskeviin murheisiin vastattiin heinäkuussa 2019 voimaan tulleella työsopimuslain muutoksella. Lakiin lisättiin kokonaisarviointia koskeva säännös, jonka mukaan syyn asiallisuutta ja painavuutta arvioitaessa on otettava huomioon työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden lukumäärä sekä työnantajan ja työntekijän olosuhteet kokonaisuudessaan.

Vaikutukset

- ✘ Muutos tarkoittaa irtisanomiskynnyksen madaltamista. Jatkossa henkilöperusteinen irtisanominen on käytännössä nykyistä helpompaa.
- ✘ Työntekijän kannalta tämä tarkoittaa heikompaa työsuhdeturvaa. Tämä voi johtaa siihen, että työntekijät eivät esimerkiksi uskalla nostaa esiin työpaikan ongelmia.
- ✘ Henkilöön perustuvalla syyllä irtisanotun työntekijän katsotaan itse aiheuttaneen työsuhteen päättymisen, minkä seurauksena hänelle asetetaan karenssi, jonka ajalta hän ei saa työttömyysturvaa. Ottaen huomioon, että hallitusohjelma sisältää huomattavat työttömyysturvan ja muun sosiaaliturvan leikkaukset, irtisanomissuojan heikentämisen vaikutukset ovat työntekijöiden kannalta entistä vakavimmat.
- ✘ Irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutukset ovat vähintäänkin kyseenalaisia. Työllisyyttä edistävien vaikutusten sijaan irtisanomissuojan heikentäminen voi lisätä työn psykososiaalista kuormitusta, jonka on todettu heikentävän tuottavuutta.

Vuoden määräaikainen työsopimus ei vaadi erityistä perustetta

Hallitusohjelmakirjaus

Työsopimuslain nykyistä sääntelyä määräaikaisesta työsopimuksesta muutetaan siten, että jatkossa työsopimus olisi mahdollista tehdä määräaikaisena myös ilman erityistä perustetta vuodeksi. Samalla lainsäädännössä varmistetaan, ettei muutos lisää työsopimusten perusteetonta ketjuttamista.

Nykytila

Tällä hetkellä määräaikaisen työsuhteen voi tehdä vain perustellusta syystä. Tilanteessa, jossa työvoiman tarve on pysyvä, määräaikaista työsopimusta ei saa tehdä. Poikkeuksena ovat pitkäaikaistyöttömät.

Vaikutukset

- ✘ Todennäköisesti määräaikaisuusien käyttö työelämässä tulee lisääntymään. Tämä puolestaan lisää työntekijöiden kokemaa epävarmuutta ja työelämän pirstaleisuutta.
- ✘ Työsuhteiden laiton ketjuttaminen on jo kiellettyä. Kiellon valvonta on jo nykyisinkin äärimmäisen vaikeaa.
- ✘ Jos määräaikaisuudet lisääntyvät, yhä useamman työllisen mahdollisuus vuosilomaan ja sen kerryttämiseen voi heikentyä. Lain mukaan työntekijällä on oikeus saada lomaa 2,5 päivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta. Kuitenkin jos työsuhde on lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä jatkunut yhdenjaksoisesti alle vuoden, työntekijällä on oikeus saada lomaa vain kaksi arkipäivää kuukaudelta. Jos henkilö on niin sanotussa määräaikaisuuskierteessä, 2,5 arkipäivän lomakertymä voi jäädä vain haaveksi. Käytännössä siis työntekijän työura voi olla huomattavankin pitkä, mutta määräaikaisuusien takia lomakertymä ei nouse lainkaan.
- ✘ Määräaikainen työntekijä ei voi irtisanoutua samalla tavalla kuin vakituinen työntekijä edes silloin, kun hän löytää jostain muualta vakituisen työn. Työntekijä on niin sanotusti lukittuna työsuhteeseen määrätyn ajan, ellei asiasta ole sovittu eri tavalla työsopimuksessa.
- ✘ Määräaikaiset työsuhteet ovat kaikkein yleisimpiä nuorilla ja naispuolisilla työntekijöillä. Etenkin nuoret naiset tekevät paljon määräaikaista työtä. Heihin kohdistuu korostuneesti myös raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Raskaus- ja perhevapaasyrjintätapausten yksi tyypillisimmistä tilanteista liittyy juuri määräaikaisten työsopimusten jatkamiseen. Määräaikaisuusien lisääntyminen saattaa käytännössä vaikuttaa syrjinnän lisääntymiseen.

Lomautuksen varoaikaa lyhennetään

Hallitusohjelmakirjaus 1

Yhteistoimintalain vaatimuksia muutosneuvottelujen vähimmäisajoista lyhennetään puolella.

Nykytila

Voimassa olevat muutosneuvottelujen vähimmäisajat ovat yhteistoimintalaissa 6 viikkoa tai 14 päivää. Neuvottelu-aika riippuu yrityksen koosta ja toimien kohteena olevien työntekijöiden määrästä sekä lomautuksen kestoista.

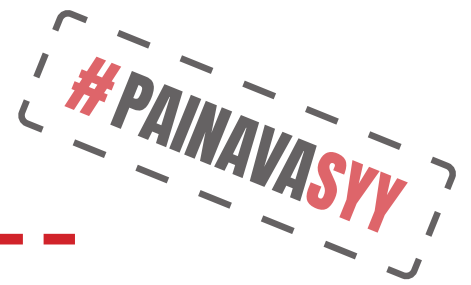
Vaikutukset

- ✘ Muutosneuvottelujen lyhentäminen puolella tarkoittaa jatkossa 3 viikkoa tai 7 päivää. Se tarkoittaa käytännössä, että työntekijöiden edustajille jää pahimmillaan vain viikko aikaa perehtyä heikennyksiin, keskustella niistä henkilöstön kanssa ja muodostaa työntekijöiden kanta.
- ✘ Muutos heikentää olennaisesti työntekijöiden mahdollisuuksia esittää omia näkemyksiään vaihtoehtoisista ratkaisuvaihtoehdoista esimerkiksi silloin, kun työnantaja uhkaa taloudellisilla ja tuotannollisilla irtisanomisilla.
- ✘ Muutos lisää todennäköisesti työriitojen määrää, koska menettelytapojen ja perusteiden selvittämiselle ei jäisi riittävästi aikaa.

▶▶ JATKU

▶▶ JATKUU EDELLISELTÄ SIVULTA

Lomautuksen varoaikaa lyhennetään

Hallitusohjelmakirjaus 2

Hallitus nostaa yhteistoimintalain soveltamisrajan EU-säännösten mahdollistamalle tasolle.

Nykytila

Yhteistoimintalakia sovelletaan yrityksiin ja yhteisöihin, joiden työsuhteessa olevien työntekijöiden lukumäärä on säännöllisesti vähintään 20.

Vaikutukset

- ✘ Hallituksen mukaan EU-säädökset mahdollistavat soveltamisalarajan nostamisen 50 työntekijään. Tämä tarkoittaisi vähintään 200 000 työntekijän jäämistä yt-lain soveltamisen ulkopuolelle.
- ✘ Yt-lain ulkopuolelle jäävissä yrityksissä ei tarvitse noudattaa muutosneuvotteluaikoja, tiedonsaantioikeuksia, työpaikan toiminnan kehittämiseen osallistumista, irtisanomissuojaa ja yleisiä neuvotteluedellytyksiä.
- ✘ Muutos eriarvoistaa yrityksiä kilpailutilanteissa ja saattaa työntekijät eriarvoiseen asemaan työpaikan koon mukaan.
- ✘ Muutos heikentää pienten ja keskisuurten työpaikkojen kykyä keskustella työntekijöiden kanssa työvoiman käyttötavoista, henkilöstön osaamistarpeista, kehitysnäkymistä ja muista asioista, jotka ovat osa lakisääteistä yhteistoimintaa.

Takaisinottovelvoite ei enää koske alle 50 henkilön yrityksiä

Hallitusohjelmakirjaus

Työsopimuslakiin perustuva työntekijän takaisinottovelvollisuus poistetaan alle 50 henkeä säännöllisesti työllistävissä yrityksissä ja yhteisöissä, ja tätä säädöstä voidaan noudattaa työehtosopimuksen määräyksestä riippumatta.

Nykytila

Takaisinottovelvoitetta sovelletaan työntekijöihin, jotka on irtisanottu tuotannollisista tai taloudellisista syistä tai jotka on irtisanottu saneerausmenettelyn yhteydessä.

Jos työnantaja tarvitsee irtisanomisen jälkeen tietyn ajan sisällä uusia työntekijöitä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, on hänen tarjottava sitä aikaisemmin irtisanotulle työntekijälle. Tällä hetkellä takaisinottovelvollisuus on neljä tai kuusi kuukautta työsuhteen keston mukaan. Se ei riipu työnantajan koosta.

Vaikutukset

- ✘ Muutos heikentää työntekijöiden työsuhdeturvaa alle 50 hengen työpaikoissa ja asettaa työntekijät eriarvoiseen asemaan riippuen heidän työpaikkansa koosta.
- ✘ Lisäksi muutoksella heikennetään työehtosopimusosapuolten sopimusautonomiata eli mahdollisuutta aidosti sopia jäsentensä eduista ja vastuista työelämässä.

Työlainsäädännöstä halutaan poiketa sopimalla työpaikoilla heikommin ilman luottamusmiestä

Hallitusohjelmakirjaus

Hallitus uudistaa lainsäädäntöä yritystasolla tapahtuvan paikallisen sopimisen mahdollisuuksien lisäämiseksi. Hallituksen tahtotila on, että paikallinen sopiminen on yhdenvertaisesti mahdollista kaikissa yrityksissä riippumatta siitä, kuuluuko yritys työnantajaliittoon tai millainen työntekijöiden edustusjärjestelmä yrityksessä on.

Hallitus laajentaa paikallisen sopimisen edellytyksiä poistamalla työlainsäädännöstä järjestäytymättömiä, yleissitovaa työehtosopimusta noudattavia yrityksiä koskevat paikallisen sopimisen kiellot.

Työlainsäädäntöä muutetaan niin, että myös yrityksen kanssa tehdyllä työehtosopimuksella voidaan sopia poiketa samoista työlainsäädännön säännöksistä, joista poikkeaminen on nyt mahdollista vain valtakunnallisella työehtosopimuksella.

Nykytila

Työlainsäädäntö perustuu heikomman osapuolen suojaamiselle ja asettaa työehtojen minimitason. Paikallisesti sovittavat asiat ja sopijaosapuolet määrittellään työehtosopimuksissa. Poikkeaminen työlainsäädännön vähimmäistasosta on mahdollista vain ammattiliittojen ja työnantajaliittojen solmimilla työehtosopimuksilla. Vain työnantajaliittoon kuuluvat yritykset voivat tehdä sellaisia paikallisia sopimuksia, joilla poiketaan työlainsäädännöstä.

Vaikutukset

- ✘ Jos paikallisia sopimuksia tehdään ilman luottamusmiestä, sopijaosapuolilta puuttuu osaaminen ja ymmärrys työehtosopimuksen ja työlainsäädännön sisällöstä. Jos työehtosopimukset ja alan tilanteen tunteva ammattiliitto ei ole mukana, kukaan ei varmista, että paikalliset sopimukset ovat tasapainossa tai ettei sovita heikommin sellaisista asioista, joista ei saisi sopia.
- ✘ Järjestäytymättömien yritysten suosiminen tarkoittaa, että työnantajilla on vähemmän intressiä liittyä työnantajaliittoon. Työnantajaliitoilla on velvollisuus valvoa työehtosopimusten noudattamista vain jäsenyritystensä osalta.
- ✘ Yrityskohtaisten ja paikallisten sopimusten suosiminen johtaa siihen, että jatkossa yhä harvempi työnantaja liittyy työnantajaliittoon ja yhä vähemmän tehdään valtakunnallisia sopimuksia. Kun valtakunnalliset työehtosopimukset vähenevät, vähenevät myös yleissitovat työehtosopimukset. Siten yhä harvempi työntekijä on vähimmäisehtojen piirissä.

Työriitojen ratkomista hankaloitetaan rajoittamalla valtakunnansovittelijan mahdollisuuksia

Hallitusohjelmakirjaus

Laissa työriitojen sovittelusta säädetään, että palkantarkastusten yleistä linjaa ei voida ylittää valtakunnansovittelijan toimistosta tai sovittelulautakunnan toimesta annettavalla sovintoehdotuksella.

Nykytila

Valtakunnansovittelijaa ei ole lailla sidottu niin sanottuun yleiseen linjaan.

Vaikutukset

- ✘ Valtakunnansovittelijan tehtävä on olennainen osa suomalaista työmarkkinajärjestelmää. Sovittelijan mahdollisuuksien rajoittaminen lailla säätämällä rikkoo järjestelmää, ei vahvista sitä.
- ✘ Muutos hankaloittaa työriitojen ratkomista rajoittamalla valtakunnansovittelijan mahdollisuuksia. Tämä saattaa pitkittää työtaisteluita.
- ✘ Alojen ja ammattien välisiä palkkaeroja ei pystytä kuroma, jos järjestelmä ei mahdollista minkäänlaisia poikkeamia. Esimerkiksi sukupuolten välisten palkkaerojen kurominen kiinni naisvaltaisten matalapalkka-alojen korkeampien korotusten avulla olisi muutoksen jälkeen erittäin vaikeaa.
- ✘ Kuka muodostaa yleisen linjan? Yleinen linja ei voi muodostua yhden toimialan työehtosopimusratkaisusta, mutta useamman työehtosopimuksen luettelokaan ei ole toimiva ratkaisu. Lisäksi työehtosopimusten kustannusvaikutukset ovat usein tulkinnanvaraisia ja tällä hetkellä esimerkiksi valtakunnansovittelija käyttää työntajapuolen tekemiä kustannuslaskelmia. Yleistä linjaa ei voi määrittää työnantajapuolen tekemien kustannusvaikutuslaskelmien pohjalta.

Lakko-oikeuden rajoitukset

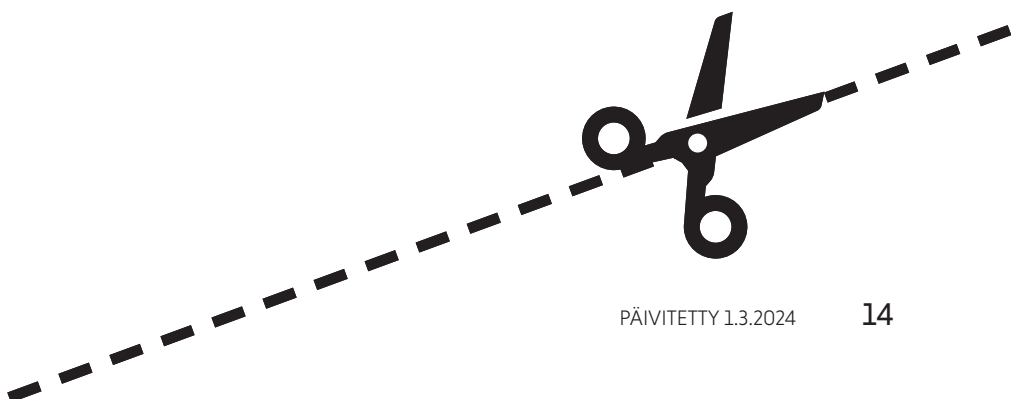
Hallitus kutsuu muutoksia työrauhan parantamiseksi. Tosiasiassa kyseessä on joukko toimia, joilla halutaan rajoittaa sekä halukkuutta että mahdollisuuksia vaikuttaa ja osoittaa mieltä.

Lakko-oikeuden rajoittaminen on ollut jo pitkään työnantajien tavoitteissa.

Ay-liike on ollut mukana valmistelevassa työryhmässä, mutta vaikutusmahdollisuudet ovat olleet näennäisiä.

Lakko-oikeuden rajoitukset

- Oikeutta tukilakkoihin ja poliittisiin lakkoihin rajoitetaan
- Lakkoon osallistuneelle työntekijälle 200 €:n sakko, jos lakko todetaan laittomaksi
- Lakkosakkoja korotetaan roimasti

Poliittisia lakkoja rajoitetaan

Hallitusohjelmakirjaus

Pohjoismaisen käytännön mukaisesti poliittisen työtaisteluoikeuden käyttöä rajoitetaan enintään yhden vuorokauden mittaisiin mielenilmaisuihin.

Nykytila

Suomessa on ollut poliittisia lakkoja koko 2000-luvulla vain muutamia. Siitä huolimatta hallitus on nostanut ne tikunnokkaan.

Poliittinen lakko-oikeus perustuu mm. YK:n alaisen Kansainvälisen työjärjestön ILO:n hyväksymiin periaatteisiin, joihin Suomi on sitoutunut. ILO:n mukaan ammattiyhdistyksillä pitää olla mahdollisuus protestilakkoihin ja mielipiteensä ilmaisemiseen yhteiskunnallisissa kysymyksissä, vaikka ne eivät suoraan kuuluisi työehtosopimuksissa sovittuihin asioihin. ILO toimii kolmikantaperiaatteella, joten myös työnantajat ovat sitoutuneet ILO:n sopimuksiin ja periaatteisiin.

Yhdistymisvapaus ja siihen sisältyvä työtaisteluoikeus on turvattu ILO:n sopimusten lisäksi Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja Suomen perustuslaissa. Euroopan ihmisoikeussopimus on Suomessa voimassa lakina.

Vaikutukset

- ✘ Poliittisen työtaistelun rajoittaminen vie työntekijöiltä merkittävän mahdollisuuden vaikuttaa poliittisiin päätöksiin. Jos työtaistelu vain kestää vain päivän, sen painostusvaikutus on vähäinen ja työntekijän ääni voidaan helpommin sivuuttaa.
- ✘ Suomi siirtyy niiden maiden joukkoon, joissa sanan- ja mielipiteenvapautta rajoitetaan.

Tukilakkoja rajoitetaan

Hallitusohjelmakirjaus

Hallitus muuttaa lainsäädäntöä niin, että tukityötaistelut asetetaan suhteellisuusarvioinnin ja työriitalain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden kohteeksi. Jatkossa laillisia tukityötaisteluita ovat ne, jotka ovat kohtuullisia suhteessa tavoitteisiin ja joiden vaikutukset kohdistuvat vain työriidan osapuoliin.

Nykytila

Tukilakolla muut ammattiliitot tukevat toisen ammattiliiton työtaistelua tai yhden ammattiliiton muiden sopimusalojen työntekijät tukevat yksittäisen sopimusalan työntekijöitä. Tukilakkojen avulla ammattiliitto pyrkii vauhdittamaan työehtosopimuksen syntymistä poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa. Tukilakot ovat laillisia, jos työtaistelu, jota tuetaan, on laillinen.

Vaikutukset

- ✘ Orpon-Purran hallitusohjelman mukaan laillisten tukityötaisteluiden tulisi olla kohtuullisia suhteessa tavoitteisiin. Käytännössä joku ulkopuolinen taho siis määrittäisi, milloin tukilakko on laillinen. Suhteellisuus on mielipidekysymys. Kuka tekee tulkinnan ja millä perusteilla?
- ✘ Jos tukilakkoja ei voida enää käyttää tukitoimena, se heikentää pääriidan osapuolena olevien työntekijöiden asemaa. Pienet ammattiliitot ovat onnistuneet taistelemaan työnantajan heikennyksiä vastaan isompien tuella. Se on ollut myös merkittävää niillä aloilla, joissa työntekijöiden järjestäytymisaste on ollut pieni tai työntekijän asema muuten heikko.
- ✘ Tukilakoille ei ole laissa määrätty ennakkoilmoitusaikaa. Jos sellainen säädetään, se lisää byrokratiaa ja hidastuttaa reagointia työnantajan toimintaan.

Lakkoon osallistuneelle työntekijälle 200 €:n sakko, jos lakko todetaan laittomaksi

Hallitusohjelmakirjaus

200 euron henkilökohtainen sakko, jos työntekijä osallistuu työtaisteluun, joka on aiemmin todettu laittomaksi, riippumatta siitä, kuka työtaistelun järjestämisestä vastaa.

Nykytila

Yksittäinen työntekijä ei voi saada sakkoa, vaan vastuun kantaa aina työntekijöiden yhdistys.

Vaikutukset

- ✘ Muutoksella haetaan pelotevaikutusta, joka vaikuttaa ihmisten halukkuuteen osallistua työtaisteluun. Vaikka tosiasiallisesti henkilökohtainen hyvityssakko tulee harvoissa tilanteissa maksettavaksi, sillä on helppo pelotella työntekijöitä.

Lakkosakkoja korotetaan roimasti

Hallitusohjelmakirjaus

Laittomasta työtaistelusta tuomittavan hyvityssakon tasoa korotetaan ja sakon ylärajaksi säädetään 150 000 euroa ja alarajaksi 10 000 euroa.

Nykytila

Hyvityssakolle ei ole alarajaa, yläraja on 31 900 euroa.

Vaikutukset

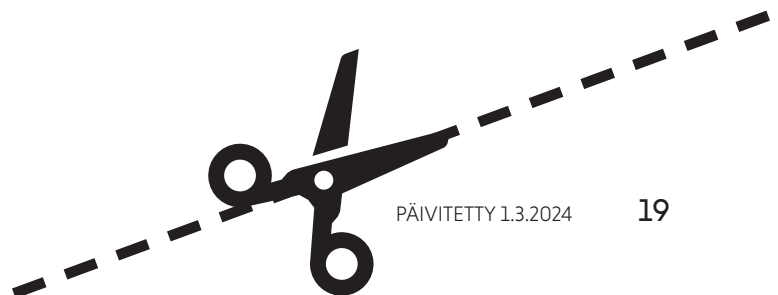
- ✘ Muutoksella pyritään tosiasiallisesti estämään työtaisteluja. 150 000 euron suuruinen hyvityssakko vaikuttaa jo ammattiliittojen toimintaan. 10 000 euron alaraja esimerkiksi lyhyistä mielenilmauksista ammattiosastojen maksettavaksi on täysin kohtuuton sakko.

Sosiaaliturvan heikennykset

Hallitusohjelma pitää sisällään lukuisan määrän työttömyysturvan heikennysesityksiä. Suurin osa leikkauksista kohdistuu erityisesti ansiosidonnaiseen työttömyyspäivärahaan, mutta myös Kelan maksamaan peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen.

Hallitus aikoo toteuttaa kaikki leikkaukset vuoden 2024 aikana. Leikkaukset tulevat kuitenkin voimaan asteittain.

- ✘ Työttömyysturvan lapsikorotukset poistetaan (tulee voimaan 1.4.2024)
- ✘ Sovitellun työttömyysturvan suojaosa poistetaan (tulee voimaan 1.4.2024)
- ✘ Ansiopäivärahaa leikataan jo kahden kuukauden jälkeen (mennyt eduskunnan käsittelyyn 29.2., tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ Työttömyysturvan omavastuuaikaa pidennetään (tullut voimaan 1.1.2024)
- ✘ Ansiopäivärahan saamiseen tarvittavaa työssäoloaikaa pidennetään (tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ Työttömyyspäivärahan työssäoloehto euroistetaan (tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ Palkkatuettu työ ei kerrytä työttömyyspäivärahan työssäoloehto (mennyt eduskunnan käsittelyyn 29.2., tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ Työsuhteen päättyessä maksettava lomakorvaus estää työttömyysetuuden saamisen jaksotusajalta (tullut voimaan 1.1.2024)
- ✘ Vuorotteluvapaa lakkautetaan (mennyt eduskunnan käsittelyyn 15.2., tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ Aikuiskoulutustuki lakkautetaan (mennyt eduskunnan käsittelyyn 15.2., tulee voimaan 1.8.2024)
- ✘ Ikääntyvien työttömien turvaa heikennetään (mennyt eduskunnan käsittelyyn 29.2., tulee voimaan 2.9.2024)
- ✘ Asumistuen työssäkäyntiin liittyvä suojaosa poistetaan ja tukea leikataan (tulee voimaan 1.4.2024)
- ✘ Toimeentulotukea leikataan ja sen saamista vaikeutetaan (tulee voimaan 1.4.2024)
- Korotettuna maksettava vanhempainraha poistetaan ensimmäisen 16 arkipäivän ajalta (hallitus ilmoitti 19.9.2023 budjettiriihen yhteydessä etsivänsä tilalle korvaavia toimia)

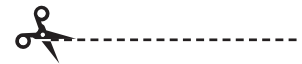
Esimerkki heikennysten osumisesta samoihin ihmisiin tai perheisiin

Perheellinen työntekijä, 1 lapsi

Vuonna 2024

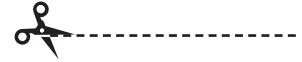
Palkka 2 500 €/kk

Ansiopäiväraha 1 522 €/kk
+ lapsikorotus n. 126 €/kk

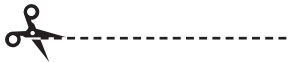
Ansiopäivärahan leikkaus
8 kk jälkeen

- 380 €/kk

Omvastuupäivät

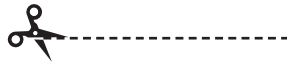
- 142 €/2 pv

Työssäoloehto

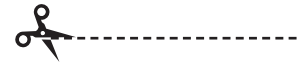
**12 kk töitä ennen
työttömyyttä**

(aikaisemmin 6 kk)

Ansiopäivärahan leikkaus
2 kk jälkeen

- 304 €/kk

Lapsikorotus

- 126 €/kk

Aikajana keskeisistä sosiaaliturvan leikkauksista

- Työttömyysturvan omavastuupäivät nousevat 5 päivästä 7 päivään.
- Lomakorvaukset jaksotetaan työttömyysturvassa
- Kelan etuuksiin ei pääosin tehdä indeksikorotuksia 2024–2027

1.1.2024

- Vuorotteluvapaa lakkautetaan
- Aikuiskoulutustuki lakkautetaan

1.8.2024

- Omistusasuntoihin ei enää myönnetä asumistukea.

1.1.2025

1.4.2024

- Toimeentulotuessa kiristetään asumismenojen korvattavuutta.
- Sovitellun työttömyysturvan 300 euron suojaosa poistuu.
- Työttömyysturvan lapsikorotukset poistetaan
- Asumistuen 300 euron suojaosa poistuu.

2.9.2024

- Työssäoloehto pitenee 6:sta 12 kuukauteen
- Työssäoloehto euroistetaan
- Palkkatuetusta työstä ei enää kerry työssäoloehto
- Ansiopäivärahaa leikataan porrastamalla
- Iäkkäiden työttömien palveluita ja toimeentuloa turvaavista poikkeuksista luovutaan.

Muutokset työssäoloehtoon

- ✘ Ansiopäivärahan saamiseen tarvittavaa työssäoloaikaa pidennetään
- ✘ Työttömyyspäivärahan työssäoloehto euroistetaan

Hallitusohjelmakirjaus

Työttömyyspäivärahan työssäoloehto pidennetään 6 kuukaudesta 12 kuukauteen ja euroistetaan.

Nykytila

Ansiopäivärahaa saa, jos on ollut ennen työttömyyttä työttömyyskassan jäsen ja työssä noin puoli vuotta (työssäoloehto). Hallitus haluaa nyt tuplata ajan vuoteen. Samaan aikaan työssäoloehto euroistettaisiin. Työssäoloehdon perusteena eivät enää olisi viikoittaiset työtunnit, vaan kuukauden aikana maksetut eurot eli palkka.

SAK on ehdottanut pätkätöitä tekevien ansiosidonnaiselle työttömyyspäivärahalle pääsyn helpottamista. Hallitus vie kuitenkin kehityksen päinvastaiseen suuntaan: yhä useamman on vaikea päästä ansiopäivärahalle. Samaan aikaan esimerkiksi vakituisen työpaikan saamista vaikeutetaan ja henkilöperusteista irtisanomista helpotetaan.

Heikennys tulee voimaan 2.9.2024

Vaikutukset

- ✘ Työssäoloehto koskevat heikennykset kohdistuvat erityisesti työuransa juuri aloittaneisiin sekä pätkätöitä tekeviin työntekijöihin. Niihin, jotka eniten turvaa tarvitsisivat.
- ✘ Ansiopäivärahalle olisi jatkossa hankalampi päästä. Sen saaminen edellyttäisi työtä ja työttömyyskassaan kuulumista puolen vuoden sijaan vähintään vuoden ajan ennen työttömyyttä.
- ✘ Euroistamisen myötä ansiopäiväraha jäisi keikka- ja osa-aikatyötä tekevillä nykyistä pienemmäksi.

Heikennykset etuuksiin

- ✘ Työttömyysturvan lapsikorotukset poistetaan
- ✘ Sovitellun työttömyysturvan suojaosa poistetaan
- ✘ Työsuhteen päättyessä maksettava lomakorvaus estää työttömyysetuuden saamisen jaksotusajalta
- ✘ Ansiopäivärahaa leikataan jo kahden kuukauden jälkeen
- ✘ Työttömyysturvan omavastuu-aikaa pidennetään

Hallitusohjelmakirjaus

Työttömyyspäivärahan taso porrastetaan, omavastuupäivät nostetaan 5 päivästä 7 päivään, lapsikorotukset sekä sovitellun 300 euron suojaosa poistetaan ja lomakorvausten jaksottaminen palautetaan.

Nykytila

Ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha on lähtökohtaisesti korkeampi kuin peruspäiväraha tai työmarkkinatuki.

Nykyään ansiopäivärahaa saa saman verran koko keston ajan. Jatkossa päivärahan määrää leikattaisiin noin kahden kuukauden työttömyyden jälkeen 20 prosenttia ja kahdeksan kuukauden jälkeen lähes 5 prosenttia lisää. Samalla hallitus heikentää jokaisen työttömän työttömyysturvan tasoa nostamalla omavastuupäivät 5 päivästä 7 päivään. Omavastuu-aika tarkoittaa työttömyyden tai lomautuksen alkaessa päiviä, joiden aikana ei makseta työttömyysturvaa lainkaan.

Työttömän tehdessä osa-aikaisia tai keikkatöitä, työttömyysetuus on soviteltu yhteen palkan kanssa. Palkassa on ollut 300 euron suojaosa, jonka voi ansaita ilman vaikutusta työttömyysetuuden määrään. Tämä tuki lakkautetaan 1.4.2024. Kaikista ansiopäivärahan saajista noin 40 % on saanut etuutta soviteltuna, monilla SAK:laisilla aloilla jopa sitä useampi. Myös peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea voi saada soviteltuna. Soviteltu työttömyysetuus auttaa osa-aikatyötä tekevien toimeentulossa silloin, kun koko-aikatyötä ei ole tarjolla. Vuodesta 2014 alkaen voimassa ollut suojaosa on kannustanut työttömiä ottamaan vastaan myös osa-aikaisia ja lyhytkestoisia keikkatöitä.

  JATKUU

Työtön on voinut saada alle 18-vuotiaista lapsista lapsikorotusta ansiopäivärahaan, peruspäivärahaan sekä työmarkkinatukeen. Lapsikorotukset ovat lasten määrästä riippuen n. 126–238 €/kk.

Lomakorvausten jaksotus oli työttömyysturvassa aiemmin käytössä, mutta siitä luovuttiin vuonna 2013 ja nyt se palautettiin vuoden 2024 alusta. Lomakorvausten jaksotus tarkoittaa, että kokoaikaisen työsuhteen päättyessä pitämättömän vuosiloman vuoksi maksettava lomakorvaus estää työttömyysetuuden saamisen ajalta, jolle etuus jaksotetaan.

Työttömyyspäivärahan porrastaminen tulee voimaan 2.9.2024.

Työttömyysturvan lapsikorotus ja sovitellun 300 euron suojaosa poistetaan 1.4.2024.

Lomakorvausten jaksottaminen tuli voimaan 1.1.2024.

Vaikutukset

- ✘ Kaikki ansiopäivärahan heikennykset – omavastuuajan pidentäminen, päivärahan leikkaaminen porrastamalla sekä lapsikorotuksen että suojaosan poisto – voivat osua myös samalle ihmiselle.
- ✘ Yksistään 20 prosentin leikkaus ansiopäivärahaan jo kahden kuukauden työttömyyden jälkeen tarkoittaa monille isoa lovea toimeentuloon.
- ✘ Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan leikkaamisella asteittain rangaistaan työttömyyden pitkittymisestä. Tämä osuu varsinkin niihin työttömiin, joilla on heikommat mahdollisuudet saada töitä. Esimerkiksi, jos sopivaa työtä ei ole lähialueella tarjolla, osaaminen vaatii koulutusta tai terveydentila kuntoutusta.
- ✘ Sovitellun suojaosan poistaminen ei auta kokoajatöiden tarjonnan lisääntymiseen. Sen sijaan se voi johtaa työttömien haluttomuuteen olla ottamatta lyhytkestoisia töitä vastaan ja kokoaikaiseen työttömyyteen.
- ✘ Lomakorvausten jaksotus monimutkaistaa työttömyysturvaa ja kohdistuu epäoikeudenmukaisesti niihin työntekijöihin, jotka eivät pysty pitämään vuosilomaa työsuhteensa aikana. Jaksotusaikana ei saa työttömyysturvaa, ja tämä aika on usein varsinaista lomaa pidempi.
- ✘ Lapsiperheellisten työttömien toimeentuloa heikennetään 126–238 eurolla kuukaudessa lapsikorotukset poistamalla.

Ikääntyneiden asemaa heikentävät muutokset

- ✘ Palkkatuettu työ ei kerrytä työttömyyspäivärahan työssäoloehtoa
- ✘ Ikääntyvien työttömien turvaa heikennetään

Hallitusohjelmakirjaus

Ikäsidonnoisista poikkeussäännöistä luovutaan eikä palkkatuettu työ enää kerrytä työssäoloehtoa.

Nykytila

Palkkatuki maksetaan työnantajalle vaikeasti työllistyvän työttömän palkkaamiseen 5–10 kuukauden ajaksi. Työttömälle maksetaan palkkatuetusta työstä työehtosopimuksen mukaista palkkaa, mutta tehdystä työstä vain 75 % huomioidaan ansiopäivärahan saamiseen vaadittavaan työssäolohtoon.

Ikäsidonnoiset poikkeukset tarkoittavat 58 vuotta täyttäneiden työttömien oikeutta kuntien järjestämään työhön tai työllistymistä edistävään palveluun sekä ansiopäivärahan tason säilymistä aiemmalla tasolla.

Heikennykset tulevat voimaan 2.9.2024.

Vaikutukset

- ✘ Ikäsidonnoisten poikkeussäännösten tarkoituksena on helpottaa ikääntyneiden työn saantia ja toimeentulon turvaamista. Ikääntyvien tukemisen poistaminen heikentää työurien pidentämistä.
- ✘ Työssäoloehdon kertymisen poistaminen palkkatuetusta työstä kokonaan on ristiriidassa sen ajatuksen kanssa, että kaikki työ on arvokasta ja vie eteenpäin.
- ✘ Yhä useampi ikääntynyt sekä palkkatukityössä ollut työtön jää ansiopäivärahan sijaan työmarkkinatuelle.

Vuorotteluvapaa lakkautetaan

Hallitusohjelmakirjaus

Vuorotteluvapaa lopetetaan.

Nykytila

Vuorotteluvapaa tarkoittaa enintään puolta vuotta vapaata omasta työstä. Vapaan ajalta maksetaan vuorottelukorvausta, joka on 70 % ansiopäivärahasta. Sijaiseksi palkataan työtön työnhakija.

Vuorotteluvapaan ehtoja on tiukennettu ja korvauksia leikattu vuosien ajan. Heikennysten myötä vuorotteluvapaan käyttäminen on vähentynyt noin 20 000 henkilöstä 5 000 henkilöön.

SAK on esittänyt useaan otteeseen vuorotteluvapaajärjestelmän kehittämistä erityisesti ikääntyvien työssä jaksamiseksi. Lisäksi SAK on tehnyt oman aloitteen 60 vuotta täyttäneiden työntekijöiden mahdollisuudesta siirtyä kokoaikatyöstä määräaikaisesti 80 prosentin työajalle uuden osa-aikarahan turvin.

Mennyt eduskuntaan 15.2., heikennys tulee voimaan 1.8.2024.

Vaikutukset

- ✘ Vaikutus valtion menoihin on pieni, mutta vuorotteluvapaa on ollut monelle työntekijälle tärkeä hengähdys työelämästä ja auttanut jaksamaan työelämässä pidempään.
- ✘ Vuorotteluvapaan sijaisuus on ollut monelle mahdollisuus päästä keräämään kokemusta sellaisista työtehtävistä, joihin ei olisi ollut muulla tavalla mahdollisuutta. Se on lisännyt myös heidän työllistymistään.

Aikuiskoulutustuki lakkautetaan

Hallitusohjelmakirjaus

Hallitusohjelman tekstissä ei ole mainintaa aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta, mutta se käy ilmi ohjelman liitteenä olevasta taulukosta.

Nykytila

Aikuiskoulutustuki on rahallinen tuki, jota myönnetään työntekijälle tai yrittäjälle ammatillista kehittymistä tukeviin opintoihin. Työntekijät ja yrittäjät voivat hyödyntää aikuiskoulutustukea uransa aikana yksin tai useampiin opintoihin yhteensä 15 tukikuukauden ajan, yhdessä tai useammassa erässä. Sen avulla voi opiskella kokonaisia tutkintoja tai lyhyempiä koulutuksia työn ohessa tai opiskelijana. Tuen määrä riippuu tuloista.

Mennyt eduskuntaan 15.2., tuki lakkautetaan 1.8.2024 alkaen.

Vaikutukset

- ✘ Hallitusohjelman laskuissa on arvioitu, että se toisi 8 000 ihmistä enemmän työmarkkinoille. Määrä on kokonaisuudessa pieni ja vaikutus laskelmallinen. Siinä ei ole otettu huomioon esimerkiksi osaamisen paranemisen hyötyjä, kuten piteneviä työuria ja työssä jaksamista. Lisäksi kaikilla opiskelevilla on työpaikka, johon palata.
- ✘ Tuen lakkauttaminen vähentää koulutuksiin osallistumista, mikä puolestaan pahentaa työvoimapulaa ja johtaa osaamistason laskuun.
- ✘ Tuen lakkauttaminen ohjaa ihmisiä käyttämään opintotukea, jonka lisääntyvät kustannukset tulevat valtion budjetista. Lisäksi osa vaihtaa alaa työttömyyden kautta ja nämä kulut puuttuvat laskelmista.
- ✘ Osaaminen ja työurien pidentäminen linkittyvät vahvasti toisiinsa. Kyseessä on pitkäaikainen sijoitus tulevaisuuteen, mitä valtionvarainministeriön virkamiesten rajallinen mittatikku ei osaa huomioida.

Murskasimme myyttejä:

20 + 1 väittämää, joilla työelämäheikennyksiä perustellaan

Julkisessa keskustelussa esiintyy nyt paljon väriä väittämiä työelämään kohdistuvista heikennyksistä. Käymme niistä läpi 21.

Hallitus on tekemässä historiallisen suuria heikennyksiä työntekijän työehtoihin, oikeuksiin ja sosiaaliturvaan. Heikennyksiä on perusteltu muun muassa työllisyyden lisäämisellä. Perusteelliset työllisyysvaikutusarviot puuttuvat ja sen sijaan perusteena on kuultu käytettävän arkijärkeä sekä Suomen yrittäjien jäsenilleen tekemää kyselyä.

Orpon-Purran hallitus on puolensa valinnut. Se ei ole työntekijän puolella. Hallitus väittää, että kaikki osallistuvat Suomen talouden pelastustalkoisiin. Samaan aikaan hyväosaiset saavat verohelpotuksia ja julkisia menoja leikataan. Hallituksen politiikka iskee heikko-osaisiin ja työttömiin. Leikkausten väitetään tasapainottavan julkista taloutta, mutta samaan aikaan veroaste laskee. Puheet ja teot ovat ristiriidassa.

Julkinen keskustelu käy kovilla kierroksilla. Liikkeellä on kaikenlaisia väittämiä ja uskomuksia. Oikaisemme seuraavat 20+1 väitettä.

1. *"Hallituksen työelämäheikennyksillä ei ole vaikutusta työntekijän arkeen"*

Muutokset koskettavat tavalla tai toisella ihan jokaista työtä tekevää suomalaista.

Jokaista työntekijää koskettavat muun muassa irtisanomissuojan heikentäminen ja ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus, vaikka sairausajan palkallisuudesta on toistaiseksi säädetty monien työehtosopimuksessa. Monet heikennykset koskettavat eri tavoin työntekijöitä riippuen esimerkiksi työsuhteen muodosta, toimialasta, työtehtävistä, sukupuolesta ja iästä.

2. *"Hallituksen toimet eivät heikennä kenenkään palkkaa"*

Hallitus ei voi tätä luvata.

Hallituksen toimet uhkaavat palkansaajien vähimmäisehtoja, koska ne voivat johtaa yleisittävyyden rapautumiseen. Lisäksi paikallisen sopimisen laajentaminen kaikkiin yrityksiin avaa työnantajille mahdollisuuden sopia TES:n tasoa heikommista yö- ja iltatyötiloista, työaikajärjestelyistä, loma-ajoista ja perhevapaista.

3. *"Laki riittää turvaamaan kaikille riittävän palkan"*

Laki ei turvaa riittäviä minimityöehtoja Suomessa.

Suomessa ei ole laissa määriteltyä minimipalkkaa, vaan se tulee pääsääntöisesti työehtosopimuksesta kuten muissakin Pohjoismaissa. Työntajajärjestöjen pitkäaikainen toive on kuultu hallituksessa ja työehtosopimusten sitovuutta sekä velvoittavuutta yritetään kiertoteitse heikentää. Esimerkiksi paikallisen sopimisen laajentamisen tavoite ei ole antaa työntekijöille mahdollisuutta sopia paremmasta palkasta (sillä se on jo nyt mahdollista), vaan se mahdollistaa työehtosopimusta alemman palkkatason.

4. *"Työttömyysturva on Suomessa tarpeettoman antelias ja passivoi ihmisiä"*

Suomen työttömyysturvan taso ei ole pohjoismaisittain korkea eikä se ole merkittävä työllistymisen este.

Suomen työttömyysturvan taso ei ole korkeampi kuin Tanskassa ja Ruotsissa, kuten SAK:n vertailu osoittaa. OECD:n Faces of Joblessness in Finland -tutkimuksen ja SAK:n teettämän selvityksen mukaan työllistymisen yleisimmät esteet ovat huono terveydentila, ikäkysymykset ja soveltuvan kokoaikatyön puute.

5. *"Potkulaki eli irtisanomissuojan heikentäminen on vain laiskojen ja huonojen työntekijöiden ongelma"*

Irtisanomissuojan heikentäminen lisää kaikkien työntekijöiden kokemaa epävarmuutta.

Hallitus haluaa helpottaa työntekijöiden irtisanomista poistamalla laista velvoitteen, että potkuihin pitää olla painava syy. Käytännössä se tarkoittaa, että työntekijän irtisanomiseen tarvitaan entistä vähemmän perusteluja. Kukaan ei voi taata, ettei työpaikkaa voisi menettää vähäisen rikkeen, esimerkiksi väärin tehtyjen kirjausten tai ohjeiden väärin ymmärtämisen vuoksi.

Potkuja ei pidä pystyä antamaan heppoisin perustein. Moni työntekijä toivoo potkujen saamisen kynnyksen olevan korkea. Onhan kyse hänen elämänsä kannalta valtavan suuresta asiasta: toimeentulon menettämisestä sekä luottamuksesta tulevaisuuteen. Irtisanomisen vaikutukset muuttuvat entistä raskaammiksi, koska hallitus samalla leikkaa työttömyysturvaa ja heikentää takaisinottovelvoitetta.

6. *”Sairaussakko eli ensimmäisen sairauspäivän lakisääteisen palkallisuuden poisto ei koske juuri ketään, mutta vähentää maanantaina krapulaa potevien määrää”*

Sairaussakko koskettaa välittömästi satoja tuhansia työntekijöitä ja pidemmällä aikavälillä jopa kaikkia.

Ainakin aluksi muita työntekijöitä suojaa heidän ammattiliittonsa neuvottelema työehtosopimus. Todennäköisesti muutoksen myötä työnantajat ottavat asian esille työehtosopimusneuvotteluissa.

Eniten sairauden vuoksi töistä ollaan pois keskiviikkoisin. Maanantain ”krapulasakit” ovat siis myytti. Palkan menetyksen pelossa työntekijät tulisivat kuitenkin aiempaa useammin sairaana töihin.

7. *”Työntekijöiden ostovoiman paraneminen on täysin hallituksen politiikan ansiota”*

Ostovoiman muutokset johtuvat pääosin aivan muista asioista kuin hallituspolitiikasta.

Ammattiliittojen neuvottelemat työehtosopimukset nostavat useimmilla aloilla palkkoja vuonna 2024 reilulla kahdella prosentilla. Hallituksen päätösten myötä esimerkiksi 2 400 euroa kuukaudessa tienavaan veroprosentti laskee 0,7 prosenttiyksikköä. Suurin osa ostovoiman noususta on siis peräisin liittojen neuvottelemista palkankorotuksista. Hallituksella ei myöskään ole osaa eikä arpaa aiempien vuosien vahvan työllisyyskehityksen mahdollistamaan työttömyysvakuutusmaksun laskuun, joka sekkin parantaa työntekijöiden ostovoimaa.

8. *”Palkkaerot kaventuisivat valtakunnansovittelijan käsien sitomisesta huolimatta”*

Sovintoehdotusten rajoittaminen vaikeuttaa palkkakuoppien kuromista umpeen.

Jatkossa yleisen linjan ylittävien korotusten hakeminen työtaisteluilla vaikeutuisi, koska valtakunnansovittelija ei saisi ylittää yleistä linjaa sovintoehdotuksessa. Tähän mennessä julkisten ja naisvaltaisten alojen palkkojen jälkeenjääneisyyteen ei ole juuri tahtoa tai rahaa löytynyt. Jatkossa työnantajan mahdollisuudet torjua kuoppakorotukset olisivat vielä vahvemmat.

9. *”Ay-liike ei edusta suomalaisia työntekijöitä eikä kunnioita demokraattisesti valittuja päättäjiä”*

Edustamme suomalaisia työntekijöitä, joilla on oikeus vaikuttaa myös vaalien välissä.

Suomessa ammattiyhdistysliikkeeseen kuuluu 1,5 miljoonaa ihmistä: asentajia, asiantuntijoita, myyjiä, rakennusmiehiä, siivoojia, suurtalouskokkeja. Jos työllisyystoimet tosiasiallisesti lisäisivät työllisyyttä ja julkisen talouden tasapainottamiseen osallistuisivat kaikki, niin myös työntekijät hyväksyisivät ne. Nyt hallituksen työelämäheikennykset ja sosiaaliturvan leikkaukset ovat ennennäkemättömän kovia ja kohdistuvat yksipuolisesti.

Demokratiaan kuuluu vaikuttaminen myös vaalien välissä. Nyt se on erityisen tärkeää, koska hallituspuolueet ajavat erilaista politiikkaa kuin ne ennen vaaleja lupasivat. Ihmiset Suomessa toivovat kohtuullisuutta, tasapuolisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Näitä tavoitellakseen he ovat valmiita laajoihinkin toimiin, ja heillä on oikeus puolustaa omaa etuaan – jopa lakkoilemalla.

10. *”Kolmikantaisissa työryhmissä on kuunneltu herkällä korvalla myös työntekijöiden huolia”*

Todellisuudessa päätökset oli jo tehty ennen työryhmien aloittamista.

Hallitusohjelmassa on päätetty yksityiskohtaisesti niin työolainsäädännön kuin sosiaaliturvan leikkaukset. Työntekijöiden edustajien puheenvuorot on työryhmissä kuunneltu, mutta sen jälkeen on edetty hallitusohjelman kirjausten mukaan. Todellisia vaikutusmahdollisuuksia työryhmissä ei ole ollut.

Lakivalmistelua on tehty kovalla kiireellä ja eikä vaikutusarvioita ole tehty kunnolla. Myös huomioiden olemattomuus työllisyysvaikutuksista on ohitettu. Jopa oikeuskansleri on kiinnittänyt huolta tapaan, millä tämä hallitus survoo lakimuutoksiaan eteenpäin.

11. *”Hallitusvetoinen työmarkkinapolitiikka on parempi sekä työntekijöille että yrityksille”*

Työmarkkina-asioiden politisoituminen kasvattaa epävarmuutta ja lisää jäykkyyttä.

Työelämän muutosten ajaminen ensisijaisesti lainsäädäntöteitse johtaa heiluriliikkeeseen lainsäädännössä hallituskokoonpanojen vaihtuessa. Työmarkkinoiden epävarmuuden lisääntyminen vähentää toimintaympäristön vakautta, mikä on huono asia sekä yrityksille että työntekijöille.

12. *”Aikuiskoulutustuesta ei ole mitään hyötyä kenellekään”*

Aikuiskoulutustuesta on paljon hyötyä.

Aikuiskoulutustuesta on hyötyä osaamisen päivittämisessä ja alan vaihtamisessa. Aikuiskoulutustuen käyttäjistä suurin osa opiskelee ammatillisissa oppilaitoksissa tai ammattikorkeakouluissa. Käyttäjien mediaanipalkka on alempi kuin palkansaajilla keskimäärin. Muun muassa sairaanhoitajaopiskelijoista osa on lähihoitajia, jotka päivittävät osaamistaan aikuiskoulutustuella.

Alanvaihtajat ovat merkittävä uuden työvoiman lähde koneistajissa ja rakennusalan ammattilaisissa. Monelle alanvaihto on mahdollinen vain aikuiskoulutustuen ansiosta.

Aikuiskoulutustuen lakkauttamista on vastustettu laajasti. Aikuiskoulutustuki on joustava ratkaisu työn ja opiskelun yhdistämiseen, mikä hyödyttää työntekijöitä, yrittäjiä ja työnantajia.

13. *”Osa-aikatyöntekijöiden toimeentulon leikkaaminen johtaa automaattisesti kokoaikatoiden saamiseen”*

Kokoaikatoihin ei noin vain mennä.

Kokoaikatyötä ei ole tarjolla kaikille sitä haluaville. Vastentahtoinen osa-aikatyö on yleistä esimerkiksi yksityisillä palvelualoilla, sillä työnantajat eivät tarjoa täysisiä tunteja.

Sovittelun päivärahan leikkaaminen ei lisää kokoaikaisia työpaikkoja, vaan ainoastaan lisää osa-aikatyötä tekevien rahapulaa. Hallitus ei ole lisäämässä työnantajien velvoitteita tarjota kokoaikatyötä tai kiristämässä vaatimuksia sen suhteen, milloin osa-aikatyötä saa teettää. Hallitus ei kohdista yrityksille minkäänlaisia lisävelvoitteita, mutta vaikeuttaa työntekijöiden elämää.

14. *"Asumistuen leikkaaminen lisää työnteon kannustimia pääkaupunkiseudulla"*

Asumistuen leikkaukset heikentävät osa-aikatyön kannustimia.

Moni pääkaupunkiseudulla ja isoissa kaupungeissa asuva saa asumistukea, vaikka tekee töitä koko- tai osa-aikaisesti. Asumistuen leikkaaminen johtaa esimerkiksi lapsiperheköyhyyden yleistymiseen, josta myös YK:n lasten oikeuksien komitean suositus varoitti. Leikkausta on perusteltu sillä, että asumistuki vaikuttaisi vuokriin, mutta esimerkiksi Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen (VATT) tutkimukset osoittavat, ettei asumistuella ole vaikutusta vuokratason.

15. *"Lomautusilmoitusajan tai muutosneuvotteluaikojen puolittaminen ei leikkaa palkkaa"*

Hallituksen leikkausten takia palkanmaksu katkeaa nykyistä nopeammin lomautustilanteissa.

Alle 50 henkilöä työllistävällä työpaikalla muutosneuvotteluaika poistetaan kokonaan. Se tarkoittaa irtisanottavalle jopa 1,5 kuukauden palkan menettämistä.

Suuremmissa yrityksissä muutosneuvotteluiden keston puolittaminen vähentää palkallisia työpäiviä irtisanotuilla yhtä paljon kuin neuvotteluiden kesto lyhenee. Sama pätee lomautusilmoitusaikaan.

16. *"Yt-lain soveltamisrajan nostaminen parantaa työllisyyttä"*

Yt-lain soveltamisrajan nostaminen heikentää vuoropuhelua työpaikoilla nostamatta työllisyyttä

Yt-lain eli yhteistoimintalain soveltamisrajaa nostettaisiin nykyisestä 20 työntekijästä 50 työntekijään. Lakimuutos ei paranna vuoropuhelua työpaikalla ja on omiaan heikentämään jopa tuottavuutta yhteistoiminnan sekä neuvotteluedellytysten heikentyessä yrityksissä.

17. *"Hallituksen toimet eivät vaikuta työehtosopimusten yleissitovuuteen"*

Työehtosopimusten yleissitovuus on pitkällä aikavälillä uhattuna hallituspolitiikan takia.

Hallitus mahdollistaa järjestäytymättömille yrityksille samat sopimisen mahdollisuudet ja edut kuin järjestäytyneille yrityksille. Näin työnantajien kannustin järjestäytyä alenee. Tällä on suora vaikutus yleissitovuuteen, koska työnantajien järjestäytymisaste on keskeisin kriteeri yleissitovuudelle.

Hallitus helpottaa myös yritys kohtaisten työehtosopimusten tekemistä. Tämäkin heijastuu yleissitovuuteen, koska vain valtakunnallinen työehtosopimus voi olla yleissitova. Jos valtakunnallisesta sopimisesta siirrytään yritys kohtaisiin sopimuksiin, osa työntekijöistä jää kokonaan työehtosopimusten ulkopuolelle.

18. *”Työnantaja saa kysyä, osallistuuko työntekijä mielenilmaukseen tai lakkoon”*

Työnantaja ei saa udella, osallistuuko työntekijä mielenilmaukseen tai lakkoon.

Työnantaja voi kysyä työvuorosunnittelun tai palkanmaksun vuoksi, onko henkilö töissä. Työntekijällä ei kuitenkaan ole velvollisuutta kertoa työnantajalle, osallistuuko hän lakkoon.

19. *”Suomessa on paljon poliittisia lakkoja, joista aiheutuu yrityksille valtavat menetykset, vaikka ne ovat osattomia lakkoilun syihin”*

Ennen nykyhallitusta poliittiset lakot olivat Suomessa hyvin harvinaisia.

Viimeisten 20 vuoden aikana Suomessa on ollut vain muutamia poliittisia mielenilmauksia, joihin on sisältynyt päivän mittainen työnseisaus. Orpon-Purran hallitus on aiheuttanut omilla toimillaan enemmän poliittisia lakkoja kuin vuosina 1991–2023 toimineet hallitukset yhteensä.

Hallitusohjelman kirjaukset työelämäheikennyksistä ja sosiaaliturvan leikkauksista ovat suoraan yritysten etua lobbaavien järjestöjen tavoitepapereista, eli yritykset eivät ole osattomia sivustakatsoja.

20. *”Ruotsissa poliittiset lakot on täysin kielletty”*

Ruotsissa ei ole rajoitettu poliittisia työtaisteluita lainsäädännöllä.

Ruotsin työtuomioistuin on katsonut jopa kaksi viikkoa kestäneen poliittisen työtaistelun lailliseksi. Poliittisia lakkoja ei ole Ruotsissa vähemmän siksi, että ne olisi kielletty. Lakkoja on vähemmän, koska työelämä ja työmarkkinat perustuvat osapuolien neuvotteluun sekä yhdessä sopimiseen.

21. *”Hallitus vie Suomen työelämää pohjoismaiseen suuntaan”*

Hallituksen heikennykset sosiaaliturvaan ja työeläinlainsäädäntöön erkaannuttavat Suomea muista Pohjoismaista.

Pohjoismaisen mallin ytimessä ovat kattavat alakohtaiset työehtosopimukset sekä riittävä sosiaaliturvan taso. Pohjoismainen vuoropuheluun perustuva malli on tuottanut hyviä tuloksia niin työntekijöiden kuin yritystenkin näkökulmasta.

Hallituksen leikkaukset työttömyysturvaan ja asumistukeen heikentävät turvaverkkoja. Samaan aikaan paikallista sopimista, yrityskohtaisia työehtosopimuksia ja työtaisteluoikeutta koskevat muutokset heikentävät kollektiivista sopimista.

#PAINAVASYYY

Mitä voit tehdä?

Aikaa ei ole paljon. Heikennyksien valmistelu on jo pitkällä ja hallitus haluaa nevoimaan nopeasti. Jaa tietoa työkavereillesi ja muille ihmisille. Voit tulostaa tämän paperin avuksesi osoitteesta www.sak.fi/painavasyy.

SAK ja ammattiliitot järjestävät tilaisuuksia ja tapahtumia, joissa voit osoittaa tyytymättömyyttäsi hallituksen politiikkaan. Seuraa oman liittosi viestintää.

Sosiaalinen media on hyvä paikka tuoda ääntä kuuluviin. Seuraa, tykkää, kommentoi ja jaa **#PainavaSyy**-hashtagilla tapahtuvaa viestintää.

**Ellet ole jo ammattiliiton jäsen, nyt on hyvä aika liittyä.
Etsi oma liittosi ja liity osoitteessa www.liitot.fi.**

Om du vill ha information och material på svenska ska du besöka www.sak.fi/vagandeskal. Dela, gilla och kommentera i sociala medier med hashtagen **#VägandeSkäl**.

Information in English is available on the SAK website at www.sak.fi/seriousgrounds. Share, like and comment on social media under the **#SeriousGrounds** hashtag.